

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2007 vp

Hallituksen esitys laeiksi valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja eräiden tehtävien siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriöön

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja eräiden tehtävien siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriöön (HE 54/2007 vp).

Lausunnot

Talousvaliokunta sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ovat käyttäneet niille eduskunnan päätöksellä varattua mahdollisuutta antaa asiasta lausunto. Talousvaliokunnan lausunto koskee myös kahta muuta esitykseen läheisesti liittyvää hallituksen esitystä (HE 90/2007 vp, HE 94/2007 vp). Lausunnot on otettu tämän mietinnön liitteiksi (TaVL 12/2007 vp, TyVL 3/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- alivaltiosihteeri Heikki Aaltonen, valtioneuvoston kanslia
- kansliapäällikkö Ritva Viljanen, lainsäädäntöjohtaja Pertti Laitinen, ylijohdaja Silja Hiiroinniemi, hallitusneuvos Heli Backman ja lainsäädäntöneuvos Jorma Kantola, sisäasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Tapio Laamanen, kaupp- ja teollisuusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Erik Strömberg, Valtion työmarkkinalaitos
- johtaja Markku Lemmetty, Akava ry
- päälakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää
- professori Veli-Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- kaupp- ja teollisuusministeriö
- kansliapäällikkö Markku Wallin, työministeriö
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtioneuvostosta annettua lakia. Esityksen pääasiallinen tarkoitus on perustaa uusi työ- ja elinkeinoministeriö sekä siihen liittyen lakkauttaa kaupp- ja teollisuusministeriö ja työministeriö. Esitys si-

sältää myös ehdotuksen laiksi eräiden tehtävien siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriöön.

Esitys liittyy vuoden 2008 valtion talousarvioon.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksen pääasiallinen tarkoitus on perustaa uusi työ- ja elinkeinoministeriö lakkautettaviksi ehdotettujen kauppaja- ja teollisuusministeriön ja työministeriön tilalle. Tässä tarkoituksessa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtioneuvostosta annetun lain 1 §:ää, jossa luettelataan valtioneuvoston ministeriöt. Luettelosta ehdotetaan poistettaviksi maininnat kauppaja- ja teollisuusministeriöstä sekä työministeriöstä. Niiden asemesta luetteloon lisätään maininta uudesta työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Perustuslain 68 §:n 3 momentin mukaan ministeriöiden enimmäismäärästä ja niiden muodostamisen yleisistä perusteista säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on katsonut laissa olevan luettelon valtioneuvoston ministeriöistä täyttävän perustuslaista johtuvat nämä vaatimukset. Ministeriöiden luetteleminen laissa merkitsee myös sitä, että uuden ministeriön perustaminen edellyttää lain muuttamista (PeVM 13/2002 vp, s. 3/II), kuten esityksessä on ehdotettu tehtäväksi.

Työ-, elinkeino- ja aluepolitiikan aloilla toteutettavat toimenpiteet ovat monin tavoin vuorovaikutussuhteessa toisiinsa. Nämä politiikan alat muodostavat valiokunnan mielestä sellaisen yhteiskunnallisesti merkittävän kokonaisuuden, jonka toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä on perusteltua keskittää yhden ministeriön hoidettaviksi. Perustuslakivaliokunta yhtyy talousvaliokunnan samoin kuin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnoista ilmeneviin käsityksiin siitä, että työ-, elinkeino- ja aluepolitiikan keskitäminen ehdotetulla tavalla yhteen ministeriöön luo uusia mahdollisuuksia vastata elinkeinoelämän, työmarkkinoiden ja alueiden kehittämisen haasteisiin (TaVL 12/2007 vp, s. 2—3, TyVL 3/2007 vp, s. 2/I). Perustuslakivaliokunta yhtyy

työ- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa esitettyyn käsitykseen aktiivisen työvoimapolitiikan kehittämisen tarpeesta. Perustuslakivaliokunta viittaa perustuslain 18 §:n 2 momentin siihen säännökseen, jonka mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimiala muodostuu toisaalta varsin laajaksi. Perustuslakivaliokunta kiinnittää siksi yleisesti huomiota riskeihin, joita saattaa liittyä toimialaltaan liian suurten ministeriöiden tehokkuuteen ja valvontaan. Esimerkiksi useamman ministerin nimittäminen samaan ministeriöön ei välttämättä ole omiaan tehostamaan ministeriön toimintaa eikä selkeyttämään vastuusuhteita, kun etenkin otetaan huomioon, että yhden ministereistä tulee joka tapauksessa perustuslain 68 §:n 2 momentin takia olla ministeriön päällikkö.

Talousvaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota uuden ministeriön nopeasta perustamisaiakataulusta ja matriisimalliksi kutsutusta uudeltaisesta ministeriön hallintorakenteesta johtuviin tarpeisiin seurata muun ohella hallintomallin toimivuutta (TaVL 12/2007 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunta yhtyy tähän käsitykseen. Eduskunnan asianomaisten valiokuntien tulee tavanomaista tarkemmin seurata uuden ministeriön toimintaa ja toiminnan tuloksellisuutta. Tässä tarkoituksessa kukin valiokunta voi tarvittaessa pyytää valtioneuvostolta tai asianomaiselta ministeriöltä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun selvityksen valiokunnan toimialaan kuuluvasta asiasta. Valiokunta voi antaa tällaisen selvityksen johdosta lausunnon valtioneuvostolle tai ministeriölle. Lisäksi puhemiesneuvosto voi eduskunnan työjärjestyksen 30 a §:n nojalla valiokunnan esityksestä päättää selvityksen ottamisesta keskusteltavaksi täysistunnossa. Selvitysmenettely antaa valiokunnille hyvät mahdollisuudet uuden ministeriön toiminnan parlamentaarista seuranta ja valvontaa varten. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan esittämä eduskunnan lausuma työelämä- ja tasa-

arvovaliokunnalle annettavasta selvityksestä on tästä syystä tarpeeton.

Työ- ja elinkeinoministeriö käsittelee ja ratkaisee esityksen 2. lakiehdotuksen 1 §:ssä luetelluissa laeissa kauppa- ja teollisuusministeriön käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi säädettyt asiat sekä käyttää kauppa- ja teollisuusministeriölle kyseisissä laeissa säädettyä asetuksenantovaltaa. Vastaava säännös työministeriön toimivallan siirtämisestä työ- ja elinkeinoministeriölle on 2. lakiehdotuksen 2 §:ssä.

Muodolliselta kannalta ehdotuksesta ei ole huomautettavaa. Selvää on, että jollekin ministeriölle lailla säädettyjä tehtäviä ja toimivaltuuksia voidaan siirtää lailla toiselle ministeriölle. Asiallisesti sääntely ei kuitenkaan ole sopusoinnussa perustuslakivaliokunnan mietinnön pohjalta vuoden 1995 valtiopäivillä hyväksytyssä eduskunnan lausumassa (EK 14/1995 vp, PeVM 2/1995 vp) ja valiokunnan perustuslakiesityksestä antamassa mietinnössä ilmaistun kannan kanssa siitä, että sellaiset toimialamuutokset, jotka koskevat tietyille ministeriölle laissa säädettyä tehtävää, saatetaan voimaan asianomaisia lakeja muuttamalla sekä huolehtien hallinnon selkeästä järjestämisestä ja muutosten tiedottamisesta kansalaisille (PeVM 10/1998 vp, s. 22).

Käsiteltävänä olevassa esityksessä tarkoitettujen toimialamuutokset ovat verraten suuria ja edellyttäisivät asiallisia muutoksia kaikkiaan yli sataan 2. lakiehdotuksen 1 ja 2 §:ssä lueteltuun lakiin. On omaksuttuun aikatauluunkin liittyvät seikat huomioon ottaen ymmärrettävää, että esityksessä on näiltä osin päädytty ehdottamaan vain muodolliset vähimmäisvaatimukset täyttävää lainsäädäntöratkaisua. Perustuslakivaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että valtioneuvoston piirissä ryhdytään ripeästi toimenpiteisiin myös puheena olevien lakien asiasisällön saattamiseksi vastaamaan uutta oikeustilaa. Ministeriöiden toimialajaon muutoksista on lisäksi tiedotettava tehokkaasti.

Kauppa- ja teollisuusministeriöstä, työministeriöstä ja sisäasiainministeriöstä uuteen työ- ja

elinkeinoministeriöön siirtyviä tehtäviä hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat siirtyvät 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin perusteella työ- ja elinkeinoministeriöön lain voimaan tullessa. Henkilöstön ja virkojen siirto ei tässä sääntely-yhteydessä vaikuta siirtyvien henkilöiden vapauteen valita asuinpaikkansa eikä siksi muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVM 13/2002 vp) säädetty valtioneuvostosta annetun lain 11 §:n 2 momentti sisältää nyt käsiteltävänä olevaa ehdotusta asiallisesti vastaavan sääntelyn.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on kiinnittänyt perustuslakivaliokunnan huomiota 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 3 momenttiin, jonka mukaan siirtyvä henkilöstö säilyttää palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa siirtymähetkellä. Säännöksestä voi siinä käytettyjen sanontojen ja sanajärjestyksen takia saada sen käsityksen, että siirtyvän henkilöstön oikeudet ja velvollisuudet lakkaavat heti siirtymähetken jälkeen. Tarkoitus kuitenkin on — siihen tapaan kuin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa todetaan (TyVL 3/2007 vp, s. 4/I) — ilmaista henkilöstön säilyttävän lain voimaan tullessa eli siirtymähetkellä voimassa olevat palvelussuhteen ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa myös uudessa ministeriössä, kunnes niistä lainmukaisessa järjestyksessä ja menettelyssä toisin sovietaan tai päätetään. Valiokunta on tarkistanut 3 momentin sanajärjestyksen esityksen tätä tarkoitusta paremmin vastaavaksi ja yhdenmukaiseksi tämän kaltaisessa lainsäädännössä aiemmin käytetyn sanajärjestyksen kanssa.¹

¹ Ks. esim. luotsausliikelaitoksesta annetun lain (938/2003) 6 §:n 2 mom., varustamoliikelaitoksesta annetun lain (937/2003) 5 §:n 2 mom. ja poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (781/2007) voimaantulosäännöksen 5 mom.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 3 momentti muutettuna seuraavasti:

Siirtyvä henkilöstö säilyttää *siirtymähetkellä* palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa (*poist.*). Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, voidaan uusi virka täyttää ilman haettavaksi julistamista. Valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu uusi virka on kuitenkin julistettava haettavaksi.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Mikaela Nylander /r
vpj.	Jacob Söderman /sd	Veijo Puhjo /vas
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Ulla Karvo /kok	Tuulikki Ukkola /kok
	Elsi Katainen /kesk	Antti Vuolanne /sd
	Esko Kiviranta /kesk	vjäs. Hannu Hoskonen /kesk
	Elisabeth Naucclér /r	Johannes Koskinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen on historiallisen suuri hanke. Uuden yhdistetyn ministeriön henkilöstömäärä olisi noin 670 henkeä. Näin laajamittaisen projektin läpiviemiseksi ei voida pitää perusteltuna nyt ehdotettua poikkeuksellisen kiireellistä menettelyä. Uuden ministeriön virkojen perustamisesta säädettäisiin erityislailla ja virat esitetään täytettäväksi jo ennen lain voimaantuloa. Poikkeuksellisella menettelyllä voitetaan aikaa vain noin kuukauden, korkeintaan kahden verran. Turhalla kiireellä saatetaan kuitenkin vaarantaa koko hankkeen asiallinen ja menestyksellinen läpivienti.

Valtioneuvostosta annetun lain 11 §:ssä on säädetty mahdollisuudesta valtioneuvoston päätöksellä siirtää toimialamuutoksiin liittyvät virat ministeriöstä toiseen. Käsiteltävänä olevan 1. lain siirtymäsäännöksessä on ehdotettu mahdollisuutta perustaa uusi virka tehtävien muuttuessa olennaisesti ja sen jälkeen täyttää tuo virka ilman haettavaksi julistamista. Ministeriön virkoja perustettaessa tai muutettaessa ei voida pitää oikeana, että tärkeät ministeriön ylimmän johdon virat täytettäisiin poikkeavilla menettelyillä ja kovalla kiireellä. Ne voidaan joka tapauksessa perustaa normaalissa järjestyksessä vuoden 2008 talousarviossa vuoden alusta.

Käsiteltävänä olevassa esityksessä mainitaan uusi matriisihallinnoksi kutsuttu johtamistapa. Saadun selvityksen perusteella ei ole voitu varmistaa, etteivät kahden ministerin ristikkäiset toimivallat vaarantaisi perustuslain 68 §:n säännöksen tarkoitusta ja henkeä. Matriisihallinto ei

näyttäisi soveltuvan päällikkövirastoon. Sen toiminta-ajatus saattaa aiheuttaa sisäisiä ristiriitoja, joiden ratkaisemiseksi tarvitaan selkeä valtioneuvoston ohjesääntö ja ministeriön työjärjestys. Sellaisia ei ole valiokunnalle esitetty.

Työ- ja elinkeinoministeriön perustamisen valmistelemiseksi asetettiin johtoryhmä vasta 9 päivänä toukokuuta 2007. Hanketta koskevat lakiehdotukset tulivat vasta äskettäin eduskuntaan. Kaikkiaan valtaisan hankkeen valmistelu viedään läpi hyvin nopealla aikataululla, eikä riittävän avoimelle julkiselle keskustelulle ole jäänyt aikaa. Demokratian kannalta on kyseenalaista, että uuden ministeriön organisaatiorakenteesta sovittiin viime kädessä vain muutama valtiosihteerin voimin ilman julkista keskustelua.

Hallituksen menettely ei kokonaisuudessaan täytä nykyajan vaatimuksia avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisesta. Kaiken kaikkiaan koko tärkeä ministerihankkeen asianmukainen ja menestyksellinen läpivienti vaatisi vielä perusteellista harkintaa ja riittävää valmisteluaikaa. Sen vuoksi ehdotamme eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman siitä, että lakiehdotukset vahvistettaisiin tulemaan voimaan vuoden vaihteen sijasta 1 päivänä heinäkuuta 2008.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että lait vahvistetaan tulemaan voimaan heinäkuun 1 päivänä 2008.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2007

Jacob Söderman /sd
Johannes Koskinen /sd
Antti Vuolanne /sd

VASTALAUSE 2

Perustelut

Kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työministeriön lakkauttaminen ja uuden yhteisen työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen on merkittävä muutos valtionhallinnossa. Tässä vaiheessa on täysin mahdotonta arvioida kaikkea sitä, mihin se tulee johtamaan ja mitkä ovat esityksen vaikutukset. Luonnollisempaa on puhua mahdollisuuksista ja uhista sekä voimavaroista ja riskeistä kuin varmuudella toteutuvista hyvistä tai huonoista seurauksista. Parhaimmillaan uuden ministeriön perustaminen voi johtaa resurssien tehokkaampaan käyttöön ja perinteisen sektorikohtaisen byrokratian rikkomiseen, mutta pahimmillaan se voi toimia keskittämisen työkaluna ja johtaa lisääntyvään eriarvoistumiseen ja niiden viimeistenkin valtionhallinnon palveluiden karkaamiseen vähäväkisiltä alueilta. Viime vuosikymmenen aikana on voitu havaita sellaisia kehityssuuntia, jotka antavat aiheita epäillä ainakin joidenkin uhkien toteutuvan.

Valtion tuottavuusohjelma

Edellisen hallituksen aikana valtion tuottavuusohjelman tavoitteeksi asetettiin 15 000 työpaikan karsiminen valtionhallinnosta. Poliittisen paineen vuoksi säästötavoite pudotettiin 9 650 työpaikkaan, mutta uuden hallituksen ohjelmassa ja sen ensimmäisessä valtionalouden selonteossa viime keväänä säästötavoitetta nostettiin 5 000 työpaikan verran. Näin palattiin lähes alkuperäiseen supistukseen. Huomionarvoista on, että missään vaiheessa ei ole esitetty yhtään selvitystä, tutkimusta tai raporttia, jotka osoittaisivat valtion hallinnosta löytyvän näin paljon löysää, vaan kyse on pitkälti julkisen sektorin ideologisesta alasajosta.

Jos tuottavuusohjelman ainoa peruste on huolehtia yksityisen sektorin mahdollisuuksista rekrytoida uutta työvoimaa lähivuosina, se ei ole hyväksyttävä peruste silloin, kun tarkastellaan henkilöstön asemaa organisaation murrostilan-

teessa tai kansalaisten oikeutta saada yhtäläiset palvelut sosio-ekonomisesta asemastaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

Ylhäältä alas pakotettu kategorinen säästöpakko johtaa henkilöstön voimavarojen hukkaamiseen, työn mielekkyyden heikkenemiseen ja organisaation sisäisen eheyden rikkoutumiseen. Hallituksen esityksen perustelut pohjautuvatkin makroekonominen näkökulmaan eivätkä suinkaan tehtävien mielekkääseen järjestämiseen asiakkaan kannalta. Itse asiassa hallituksen esityksen perusteluissakin todetaan säästöjen toteutuvan vasta "pitkällä aikavälillä".

Paikallisen työllisyys- ja elinkeinopolitiikan suhde keskitettyyn hallintoon

Hallituksen esityksessä mainitaan, että sillä pyritään vaikuttamaan mm. työmarkkinoiden toimivuutta koskeviin haasteisiin. Tähän asti se on tarkoittanut, että työttömyyden alueellisia eroja ei ole yritettykään kaventaa eikä pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden tueksi ole suunnattu riittävästi resursseja. Tästä on seurannut, että pahin työvoimapula lähivuosina koetaan niillä alueilla, joilla pisimpään on kärsitty massatyöttömyydestä. Työvoiman kohtaanto-ongelma on rajoitettu käsittämään vain tarvetta saada työvoima yhteen suuntaan, Itä- ja Pohjois-Suomesta keskuksiin, ei toiseen suuntaan. Tätä suurta linjaa ministeriöiden yhdistäminen ei muuta vaan voi varmistaa sen, että alueellinen työllisyys- ja paikallislähtöinen elinkeinopolitiikka jää keskitetyn hallinnon alle.

Lisävauhtia perusteluissa haetaan Lissabonin työllisyysstrategian kansalliseen toimenpideohjelmaan sisältyvistä kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevien tavoitteiden realisoimisesta konkreettisiksi toimenpiteiksi. Ministeriökeskeisen ohjauksen vahvistaminen tilanteessa, jossa kuntien, seutukuntien ja maakuntien aluekehitys mosaiikkimaistuu hurjaa vauhtia, johtaa alueellisten ja sosiaalisten erojen huolestuttavaan kasvuun. Murroksessa, jossa pitäisi lisätä paikallisen

lähtöisten työllisyys- ja elinkeinostrategioiden elintilaa, ei kansallinen tai EU-strategioista lähtevä keskitetty hallinnointi toimi.

Globalisoituvassa maailmassa Suomen tai muiden pienten valtioiden pärjääminen ei perustu yhden ainoan vaihtoehdon politiikkaan vaan lukuisten alueilla syntyvien osaratkaisujen yhteisvaikutukseen. Kuvaavaa on, että esimerkiksi ESR-määrärahojen hallinnointi keskitettiin ministeriöön tällä ohjelmakaudella aiemmasta poiketen.

Työllisyyspolitiikan suhde elinkeino- ja yrityspolitiikkaan

Suomessa on vieläkin yli kaksisataatuhatta työttöntä eikä kova pitkäaikaistyöttömyys sula. Työmarkkinatukiudistus johti tuhansien työmarkkinatuella eläneiden siirtämiseen toimeentulotuella. Lisäksi työministeriö antoi keväällä uudet ohjeet työttömien työnhakijoiden priorisoinnista ja heille tarjottavista palveluista. Nämä toimet voidaan nähdä ennakoivina sen suhteen, kenelle palveluita ja määrärahoja tullaan jatkossa suuntaamaan.

Ministeriöiden yhdistämisessä kummittelee pelko, että työmarkkinoilla vaikeassa asemassa elävien tilanne jää syrjään kovan elinkeinopolitiikan tieltä. Näiden tavoitteiden ei tarvitsisi olla keskenään ristiriidassa, sillä kaikkien etu on, että mahdollisimman moni hankkii elantonsa niiden kykyjen ja voimien mukaan, mitä itse kullakin on. Hallituksen esityksen valmistelijoiden yksioikoinen asenne harjoitettuun työllisyyspolitiikkaan nousee esille lauseessa "työvoimapolitiikassa painotusta olisi tarpeen siirtää työttömyyden hoitamisesta työvoimakapeikkojen ja yritysten kokemien rekrytointiongelmien poistamiseen".

Valtion hallinnon yhtäläiset palvelut kaikkialla

Jokin aika sitten työhallinnossa siirryttiin seutukuntapohjaiseen työvoimatoimistoverkkoon. Se johti esimerkiksi työttömyysturvatulokintojen tiukkenemiseen, sillä tapauskohtainen terve harjonta katosi tehdyissä ratkaisuisa, vaikka paikalliset työvoimatoimikunnat aikoinaan perustettiin tuomaan virkamiesajattelun rinnalle paikallisosaaamista ja -tuntemusta. Jo yksin ilmoitautumiskäytäntöjen yhdenmukaistaminen johti turhaan kulkemiseen työvoimatoimistoissa ja matkakustannusten kasvuun. Saman ratkaisun yhteydessä kunnat menettivät yhden tärkeän päätäntävaltaisen yhteistyökumppanin, kun sivutoimipisteet alistettiin seutukunnan työvoimatoimiston johtajan alaisuuteen.

Yhden luukun palvelun periaatetta on kokeiltu monilla paikkakunnilla. Työ- ja elinkeinoveranomaisten palveluiden lisäksi samasta pisteestä on voinut saada kunnan sosiaalitoimiston ja Kansaneläkelaitoksen palveluita. Vanha hallintorakenne ei mielekästä yhteistyötä ole estänyt, luutuneet asenteet niinkin. Myös yrityspalveluita on kyetty tarjoamaan joustavasti sekä seutukunnissa että TE-keskustasolla.

Aiemmissa julkisen sektorin muutoksissa on liian usein ensin keskitetty päätösvalta, sitten palvelut.

Perustuslakivaliokunnan olisi tullut huomioida mietinnössään selvemmin ja painokkaammin ne riskit, joita liittyy henkilöstön asemaan muutostilanteessa, tuottavuusohjelman kielteisiin vaikutuksiin, julkisten palveluiden yhtäläiseen saatavuuteen kaikkialla maassa sekä työmarkkinoilla vaikeimmassa asemassa olevien työttömien huomioimiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2007

Veijo Puhjo /vas